

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLÍCKE NOVINY
 VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠEŠŤNÁŠŤ STRANÁCH.

Predplatná cena:

Na celý rok — — — — 4.— koruny.
 Na pol roka — — — — 2.— „
 Na štvrt' roka — — — — 1.— „
Jednotlivé číslo 8 hal.

Zodpovedný redaktor:

Dr. ALEXANDER ERNSZT,
 páp. komorník.
 Za vydanie zodpovedný
 JÁN MOLNÁR, prälát

Redakcia a vydavateľstvo:

Budapešť, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám
 sem sa majú posielat' predplatky, taktiež dopisy do novin
 ohlasy a náhodné reklamácie. Ceny ohlasov dia tarify.
 Rukopisy sa nazpak nedávajú.

Ročné valné shromaždenie Kat. Lud. Jednoty.

V nedeľu, 21. januára, vydržiavané ročné valné shromaždzenie Katolíckej Ludovej Jednoty nebolo puhá manifestácia, lež nepodvratným dôkazom neustalej práce od 1. januára roku 1916. do 1. januára r. 1917. prevedenej a dosiahnutých úspechov, ktoré každého vážne smýšľajúceho srdce naplniť musia veľkou a uprimnou radosťou. V terajsích tvrdých časoch vojny, keď najväčšia čiastka mužského obyvateľstva nachodí sa na bojištách, boli ľudia, čo sa nazdávali, že počet členov Katolíckej Ludovej Jednoty upadne. Oproti tomu ale stalo sa, že tento počet porástol o 31 tisíc, tak že toto valné shromaždenie zastupovalo 310 tisíc členov. Kresťanskej uhorskej kultúry 310 tisíc organizovaných pracovníkov žiadajú hospodársky pevné, v snahách vlastenecké, v zámeroch kresťanske Uhorsko. Za týmito stoja milióny, čo z celého srdca to isté chcú, posiaľ ale ešte nenašliadli súrnu potrebnosť organizovania a sdruženia sa

Dvanásťročný Ježiš v chráme.

v pevnom sväzku. Millionov srdce bolí, že kresťanskí hospodári Uhorska nevládu si zabezpečiť tú posíciu, na ktorú — dľa ich počtu a neodvislosti — so všetkým právom majú nároky. Naše kresťanské hospodárske obecnstvo je ešte slabé, aby so seba striaslo príživníckych kupcov a agentov, ktorí s plodinami hospodárov špekulujú a z ich potu bohatnú. Keď teda kresťanský ľud hospodársky organizuje sa sdružujúc svoju silu, prevádza tým prácu vlastnej obrany a táto jeho defenzíva je nielen merítkom jeho sily, lež spolu aj energiou, ktorá ho povzbudzuje ku ďalšej práci. Táto nová práca ale je: pestovanie a vývin myšlienky spoločovania a sdružovania sa.

Naši kresťanskí hospodári posiaľ vedeli len pracovať, smotánku s ich práce ale sossbierali tí, čo za ňu nevyllievali ani kvapky potu. Čím hlbšie sme ponorení do svetovej vojny, tým okázalejšie vídať túto nevládnosť hospodárov. S rozborčením musíme na to hľadať, že čo má na predaj hospodár, to mu vláda maximuje, oproti ale, čo si musí kúpiť, to mu kupec predá za takú cenu, ako sa mu líbi. Ceny priemyselných článkov nie sú maximované a kresťanské hospodárske obecnstvo je korisťou nesvedomitých, po zbohatnutí lakomých kupcov.

Katolícka ľudová Jednota prevádza teda veľkú sociálnu prácu, keď do programu vzala organizovanie plodiny speňajújúcich spolkov, skrze čo zpomedzi plodinárov a stravovateľov vytisnúť možno sprostredkujújúcich kupcov. Veľké zásluhy má Katolícka ľudová Jednota aj utváraním, podporovaním a rozširovaním kresťanských potravných spolkov, bo týmto vytvorené môže byť úžernické zdieranie ľudu, zkaží nebezpečnú fajtu nesvedomitých kupcov. Mohú ny tábor je 310 tisíc členov. Milliony pritiaľnu k sebe tohoto tábora dosiabile úspechy. Tajemstvom a spolu pevnou zárukou týchto úspechov ale je bezúhonná, neunavná práca, o ktorej impozantným spôsobom svedčí každý riadok, valnému shromaždeniu predostrenej ročnej zprávy vodcovstva Katolíckej ľudovej Jednoty.

*

O priebehu tohoto, pre celé kresťanské obyvateľstvo krajiny velavýznamného valného shromaždenia podávame nasledovnú zprávu:

Zahájenie valného shromaždenia.

Štefan *Rakovszky*, skutočný vnútorný tajný radca, krajinský vyslanec kresťanskej ľudovej strany, predseda Katolíckej ľudovej Jednoty, zahájil valné shromaždenie a srdečne privítal v nápadne veľkom počte prítomných. Pred deným poriadkom, hlboko dojatý, spomenul veľkú ztratu, aká celú krajinu stihla odumretím apoštolského kráľa Franca Jozefa I. S ním mimoriadnej veľkosti panovník odošiel do večnosti; mimoriadnej veľkosti bol nielen preto, že cez dve pokolenia spravoval osudy z milosti božskej sverených mu štátov, lež aj preto, že pod jeho panovaním prevedené byly tie veľké zmeny, ktoré utvorily terajšiu modernú Europu. Opravdovú veľkosť jeho oceňovať budú len nastávajúce doby, tie doby, keď strany historie, pred nami posiaľ zatvorené, otvorila sa pred svetom. On bol vzorom svedomitého plnenia panovníckych povinností a skutočne veľkým panovníkom. Posledných štyridsať rokov panovania venoval pestovaniu a udržaniu najväčšieho pokladu národov, zabezpečeniu svetového pokoja. Nenávisť mu bola zcela neznáma a on nemohol za to, že medzi národami sveta predsa vypukla záhubná nesvornosť. Navrhujem, aby apoštolského kráľa Franca Jozefa I. pamiatka zvečnená bola v zápisnici valného shromaždenia Katolíckej ľudovej Jednoty. Tento návrh valné shromaždenie jednohlasne prijalo.

Predostrenie ročnej zprávy.

Štefan *Haller*, krajinský vyslanec kresťanskej ľudovej strany, hlavný tajomník Katolíckej ľudovej Jednoty, zatým o celoročnom účinkovaní predostrel podrobnú zprávu, ktorá v známost bola vzatá so všestrannou blučnou pochvalou.

Voľba predsedníctva a správy.

Predseda oznámil, že dľa základných statút, poverenie terajšieho predsedníctva prestáva. Vďaka vyslovil za doterajšiu dôveru a podporu a poverenie ku predsedníctvu složil do rúk valného shromaždenia.

Anton *Nemes*, titulárny biskup, zatým ujal sa slova a doterajšiemu predsedníctvu za jeho blahonosné účinkovanie vyslovil vďaka, v tej mienke, že tlumočí city valného shromaždenia,

prosila predsednictvo, aby i naďalej poostalo v úrade. Valné shromáždenie tento návrh prijalo s hlučným jasotom.

Dr. Alexander *Ernszt*, hlavný správca Katolíckej Ľudovej Jednoty, potom prečítal menoslov nových členov správy, ktorí vyvolení boli so všestranným oduševnením.

Holdujúci telegramm jeho veličenstvu kráľovi.

Karol *Huszár*, krajinský vyslanec kresťanskej ľudovej strany okresu šárvárskeho, tajomník Katolíckej Ľudovej Jednoty, zatým prečítal návrh holdujúceho telegrammu na jeho veličenstvo kráľa nasledovnej osnovy:

«*Katolícka Ľudová Jednota*, katolíkov Uhorska najväčšie kultúrne združenie, ktoré z občianstva každej reči vlasti tristotísíc počíta za členov, najhlbší hold vyslovuje Vašemu Veličenstvu ako svojmu kráľovi apoštolskému, keď po prvý vydržiava valné shromáždenie, pod slávne započatým panovaním Vašeho Veličenstva.

Vaše Veličenstvo s poľa krutých bojov zná synov Uhorska oduševnenosť, vernosť, oddanosť ku kráľovi a ku svojej vlasti. Naše združenie práve na tom pracuje a aj na budúce v tom smere bude účinkovať, aby synovia Uhorska v ich mravnom ráze *kresťanskou kultúrou, sociálnym účinkovaním* v hmotnej ich sile zveladení, istou oporou stali sa krajiny Svätého Štefana a spolu i Vašeho Veličenstva trónu. Pri tomto účinkovaní našom s dôverou skladáme najponíženejší hold náš pred Vaším Veličenstvom, kráľom a pánom našim, najvyššej blahosklonnosti panovníckej odporúčajúc Katolícku Ľud. Jednotu, na najjasnejšiu osobnosť a múdre panovanie Vašeho Veličenstva, požehnanie prosiac od Pána Boha. V mene valného shromáždenia *Štefan Rakovszky*, sk. vn. t. r., predseda; *Ottokár Prohászka*, Mikuláš *Zboray*, podpredsedovia; Alexander *Ernszt*, hlavný správca, *Štefan Haller*, hlavný tajomník.

Zatým Franc *Blaskovics*, opát-kanonik temesvársky, predseda dolnouhorského hospodárskeho družstva, držal prednášku o hospodársko-politických zásadách.

Gabriel *Ugron*, krajinský vyslanec, v zaujímavej reči poukázal na významnosť súčasťovania sa ľudu v štátnom živote.

Dr. Melchior *Takács*, prepošť jásóvársky, člen krajinskej snemovne veľmožov, za všestrannej hlbkej zaujatosti, dopodrobna vysvetľoval politické postavenie katolíkov, záležitosti katolíckych škôl, potrebnosť sriadenia katolíckych obcí, prekážky do života uvedenia autonómie katolíkov.

Dľa môjho presvedčenia — povedal — cieľunajprimeranejšie by bolo s predpracou zavedenia katolíckej autonómie, poveriť Katolícku Ľudovú Jednotu. Toto je jediná spoločenská ustanovizeň katolícka, ktorá vládze po celej krajine rozprestierajúcim sa kruhom účinkovania, ktorej hlas siaha od palácov po chalupy a ktorej pracovná sila zakorenená je v duši ľudu. Za prospešné držím preto, aby už dnešné valné shromáždenie vynieslo, patrične prijalo rezolučný návrh poľazne toho, že:

osvojuje si záležitosť krajinskej katolíckej autonómie a velactené vodcovstvo *Katolíckej Ľudovej Jednoty* spolu o to prosí, aby myšlienku autonómie rozširovalo medzi ľuďmi katolíckym a pomocnú ruku poskytlo pri sriadení obcí katolíckych. Nech upraví pripis na vládu a na obe zákonodarstvá *krajinskej snemovne*, odvolávajúc sa na to, že katolícka autonómia ešte pred vojnou slúbená bola kráľovskou trónnou rečou. Nech s najväčšou dôverou obráti sa ku *jeho Eminencii kardinálovi knieža-primasovi* a ku všetkým biskupom diecézanským a poprosí ich, aby po ich diecézách súrne nariadili organizovanie katolíckych obcí, ďalej, aby v biskupských konferenciách **vyslovili súrne do života uvedenie katolíckej autonómie**, z ich stránky nech požiadajú uhorskú vládu, aby krajinskému snemu súrne predostrela krátky zákonný návrh, ktorý katolíckej Cirkve Uhorska dá to právo, aby na hierarchickom základe a bez urazenia najvyš. apoštolského práva patronátu utvorila krajinskú samosprávnú organizáciu s kruhom účinkovania rozprestierajúcim sa na dozorstvo cirkevných majetkov, na správu katolíckych fundácií a základín a na záležitosti katolíckych škôl, previesť sa majúcich po celej krajine. Keď

sa to stalo, bezodkladne nech svolá katolícky krajinový kongress, ktorý bude povolaný vypracovať štatúty autonomickej organizácie, ktoré štatúty potom po potvrdení apoštolskou svätou stolicou, do krajinového zákonníka vpísané a Jeho veličenstvom majú byť sankcionované.

Keď všetko toto bude prevedené, nový život začne sa v Uhorsku; viery, mravov a kresťanskej počestnosti nový život, ktorý po premožených obrovských zápasoch Uhorsku poskytne nezvädlej slávy, obyvateľstvu jeho nezkalnej blaženosti a neodolateľnej mohútosti medzi národami Strednej Európy. Staň sa!

Valné zhromaždenie frenetickým oslavovaním rečníka, oduševnene prijalo tento návrh. Po čom početné obecenstvo odspievalo Hymnu a opustilo miestnosť.

Katolícka ľudová Jednota je vodcom, učiteľom a opravdovým obrancom katolíckeho ľudu. Ani není dobrým katolíkom, čo sa súrne nedá zapísať medzi členov tejto organizácie.

Upevňujme náš tábor, aby sme silní boli v nastávajúcich nám bojoch! Aby sme neodolateľne zmužili boli v bojoch budúcnosti, sbierajme čím viacej členov Katolíckej ľud. Jednote!

Z válečného zasadnutia krajinového zákonodarstva.

Kresťanská ľudová strana v práci.

Snemovňa krajinových vyslancov v pondelok, 22. januára pojednávala zákonné návrhy o korunácii, pofahujúce sa na korunovačný dar v mene krajiny venovaný najjasnejšiemu kráľovskému páru a na zvečnenie v zákonníku pamiatky v Pánu zosnulého apoštolského kráľa, jeho veličenstva Franca Jozefa I. Pri pojednávaní týchto zákonných návrhov z kresťanskej ľudovej strany

Štefan Rakovszky, skut. vnút. t. r., vyslovil sa, že zákonné návrhy prijma, ostro šľahal ale neporiadok, aký z nedbanlivosti vlády panoval pri korunácii najjasnejšieho kráľovského páru. S oprávneným pohoršením vyzdvihol, že ku tak veľavýznamnému a svätému obradu, ako je korunácia, neboli povolani zahraniční mocnári, ktorí sú naši verní spojenci. Na Rakovszkého reč nevedeli dôkladnej odpovede dať ani minister pravosúdia, ani ministerpredseda Tisza.

Georg Szmrecsányi v jeho reči ostro šľahal vládu, ktorá bola vypracovala program o korunácii. Tento program vláda nezadržala, ako vysvitlo, preto, že sa ztratil, čo je dôkazom nedbanlivosti a hriechnej neopatrnosti vlády.

Gróf Aladár Zichy.

predseda kresťanskej ľudovej strany, proti sprostredkovateľom válečného lífrovania a nesrovnalosti (inkompatibilitate) krajinových vyslancov, v zasadnutí krajinových vyslancov 23. januára povedal nasledovnú reč:

V prvom rade ďakujem pánu predsedovi krajinovej snemovne za jeho dovolenie moju reč povedať pred denným poriadkom. Ku mojej reči povzbudilo ma to moje presvedčenie (Čujme! Čujme!), že tým službu preukážem tak verejnosti, ako aj samej ctenej snemovni. (Čujme! Čujme!) Osobnosti neidem menovať; osobné otázky nechcem spomínať. To by ani nezodpovedalo mojej prírode, lež nezodpovedalo by to ani tomu úmyslu, ktorý ma viedol ku tejto mojej reči. (Čujme! Čujme!)

Politická čiastka novín už od týždňov v rozčulenosti drží celú krajinu a v prvom rade každého, čo vážne zaoberá sa s politikou. Je to také rozčulenie, ktoré čo najhlbsie týka sa a zaujíma každého. (Tak je! Tak je! z Iavej.) O tom je reč, ctená snemovňa, že do válečného lífrovania *direktne a indirektne miešajú sa politici, ktorí ho protežovali, sprostredkovali, ba o daktorých i to upodozrenie je rozšírené, že z toho mali hmotný ošoh.* (Tak je! z Iavej.)

Aký tieň toto hádže na verejný život Uhorska, to neidem líčiť v obrazoch, (Schvaľovanie z Iavej.) bo nikoho nechcem rozčulovať, nikoho nechcem obraziť, naše verejné pomery nechcem ešte v černejšom svetle predstavovať, ako sú. (Schvaľovanie z Iavej.) Od začiatku vojny s boľastou sme videli, že válečné lífrovanie nestatočne boly prevádzané, že pri tom nebolo potrebnej obozretnosti, zodpovedného dozorstva a neboly nariadenia, aké sme so všetkým právom očakávať mohli. (Tak je! z Iavej a krajnej Iavej.)

Všetkých nás to pobúrilo a pohoršilo, keď sme čuli a dozvedeli sa, že zo všeobecnej biedy hroznej vojny jednotliví *zadovážili si majetky...* (Tak je! z Iavej!)

Pavel Farkas: Tak je! Tak je!

Gróf Aladár Zichy: ... a spoločenstvo v jeho úsudku, v jeho vnútornom posúdení odsúdilo tieto prerýchle zbohatnutia. Tu je ale o inom reč, ctená Snemovňa! Tu, dľa mojej mienky, jedná sa nie o jednotlivých pádoch, nie o záležitostiach jednotlivých vyslancov, lež je reč o veci, ktorá sa každého z nás týka. (Schvaľovanie a potlesk z Iavej.) Bo sa my s tým nemôžeme jednoducho uspokojiť, že stredná trieda obyvateľstva krajiny tak ďaleko padla od hrdinského ľudu Uhorska. Bola by to najväčšia disharmonia, keby na večné veky ostalo nepodvratným, že tieto válečné časy stredná trieda, ktorá v politike krajiny hrá vedúci hlavný zástoj, ku inému nevedela upotrebiť, ako ku rozmnoženiu svojho majetku.

V mojich rukách nachodí sa cteného p. ministra-predseda osvedčenie, ktorým asi pred rokom, vlani 10. februára odpovedal na reč cteného priateľa môjho pána Szmrecsányiho a v súvisí s týmto osvedčením o to chcem prosíť cteného pána ministrapredseda, aby ku

našemu všeobecnému uspokojeniu, v záujme celej krajiny a aj v záujme statočnosti celej ctenej Snemovne, od ministra vojny zadovážil tú listinu, ktorú na jeho naliehanie a pod jeho dozorstvom tam vedú, z ktorej uvidíme, či skutočne sú — bo ja s mojej stránky o tom neviem — takí politici a ktorí sú to, čo do válečných lífrovaní sú zamiešaní.

(Pokrač. nasl.)

Udalosti svetovej vojny.

Položenie na bojištách.

Berlín, 25. januára. Wolffova kancelária oznamuje: Delostrelecký boj, srážky patrol a povetrný boj charakterisujú položenie na západnom bojišti. Nemecké lietadlá v jasnom počasi idú ďaleko na výskumnú cestu za nepriateľské čiary. Na železné hámry v Pompey a Frouaudu, od Nancy severne na základe pozorovania našich letúňov, sme zdarne strielali z našich kanónov veľkého kalibru. Jedon nemecký bojovný lietací roj na tie isté miesta výsledne hodil 2200 kilogrammov bomb. V početných, pred nepriateľskými a za nepriateľskými čiarami svedených povetrných bojoch nemeckí letúni zvíťazili. Nepriateľ utratil dovedna osem lietadiel. Poručík Bülow vo Flandrii sostrelil dve lietadlá za nemeckými čiarami. Poručík Richthofen od Lille na juh sostrelil sedemnásť lietadlo, poučík Baldanus v Champagni ale desiate lietadlo. Tri druhé lietadlá pri pevnosti Douaumont po prudkom povetrnom boji sa srútily. Poručík Frankel z tejto príležitosti premohol svojho pätnásteho protivníka. Osmé lietadlo nepriateľ utratil pri Somme.

V Karpátoch je tuhá zima. Za jasného počasia spojenecké čaty s kroka na krok postupujú napred Galac za jasného počasia cez noc bombardujú a plamene horiaceho mesta na míle vidieť. Jedno z dvoch stotín sostavené bulharské výskumné oddelenie od sv.-jurského ramena Dunaja severne na jedon kilometer prešlo cez zamrznuté močiare a ruskú prednú stráž zahnilo. V noci oddelenie pred útokmi väčších nepriateľských síl utiahlo sa na protejší breh svätotjurského ramena. Sedem ruských lodí, ktoré naložené tovarom a strelivom pod rúskom noci chcely prísť do Reni, výstrelmi z kanónov sme potopili.

Vojenské položenie Rumunska.

«Neue Züricher Zeitung» oznamuje z Jassy: Dľa chýrov pochádzajúcich z dobrého prameňa, ruská vojenská správa není spokojná s dosavadnými výkonmi Rumunov a žiada, aby 18-ročných čo najenergičnejšie odobrali, čo sa dosiaľ stalo len čiastočne. Úfajú, že v najbližšie týždne vojenské položenie sa objasní a úfajú, že zima, ktorá dosiaľ len rumunským vojakom rozmnožovala útrapy, teraz aj nepriateľské armády prekazí v ďalšom napredovaní.

Lyonské časopisy «Nouveliste» a «Republicain» dostaly z Jassy zprávy, ktoré sa usiluju uľaviť účinok

neprajných z Rumunska prichádzajúcich chýrov. Dľa týchto zprávy v Moldave francúzski dôstojníci cvičia z mladých ročníkov sostavenú rumunskú armádu. V Moldave ešte vždy kommanduje ruský generál Lešinski a rumunský generál Avarescu.

Rumunský kráľovský dvor presťahuje sa do Jekaterinoslávu.

«Ruskoje Slovo» oznamuje, že už konečne rozhodnuté je, že rumunský kráľ s celým dvorom presťahuje sa do Jekaterinoslávu v Južnom Rusku. Pre kráľovskú rodinu zariadili Potemkinov palác v Jekaterinosláve. Rumunská vláda i s parlamentom ubytované budú zčiasťky v Jekaterinosláve a zčiasťky v Chersone.

Vojna na mori.

Nemecký útok na anglické brehy.

Berlín, 26. januára. Wolff. kancelária oznamuje: Nemecké ľahké válečné lode 25. januára v noci postúpily napred na anglické vody pozdĺž pobrežia od Lovestoftu na juh, aby napadly nepriateľské strážne a predné patrolové lode, o ktorých predbežne signalisovali, že sú tam. Nepriateľa sme nevideli na celom prekutanom okolí mora. Nato osvetľujúcimi granátmi našich torpedových lodí z malej diaľky osvetlili sme opevnené miesto Southworld a potom sme ho vzali pod delostreleckú palbu. Spozorovali sme treffery. Naše válečné lode, ktoré sa ani na zpiatočnej ceste nestretly s nepriateľom, neurazené sa vrátili. *Šéf admirality.*

Záležitost' pokoja.

Novšia nota predsedu Spoj. Štátov Wilsona.

Z Lugana oznamujú: Turinský časopis «Gazette del Popolo» v zpráve, ktorú cenzúra okypčila, píše, že dobre informované rímske kruhy myslia, že Wilson po svojom odkaze vydá najbližšie notu, v ktorej sa bude usilovať prirýchliť uskutočnenie toho svojho úmyslu, aby zastupiteľov všetkých vojnu vedúcich strán svolal ku porade.

Pruská snemovňa vyslancov o odpovedi antantu.

Pruská snemovňa vyslancov v utorok, 16. januára znova zasadla. Predseda gróf Schwerin zasadnutie zahájil dlhšou rečou, v ktorej medzi iným hovoril:

Vývodiaci štátnici našich nepriateľov minulý týždeň na Wilsonovu notu, ako predošle na naše ponuknutie pokoja, dali takú pohoršlivú odpoveď, v nej také neslýchané podmienky postavili a mimo toho takým bezochývnym hlasom hovorili, že na všetko toto s našej strany dnes len našimi zbraňami môžeme odpovedať. Túto odpoveď, dľa úfnosti, základnou rýchlostou a primeranou srozumiteľnosťou dajú Briandovi a Lloyd Georgovi naši veľkí vojenski vodcovia, naše veľkolepé čaty a nie me-

nej výtečné naše podmorské lode. S týmto prirodzene všetky tie pekné nádeje na pokoj, ktoré ešte pred mesiacom svet, iste aj v rade nepriateľov nejedného človeka naplňovali, znova sa rozptýlili. Ale takéto chvátúnske odmietnutie našej statočnej ochotnosti k pokoju v každých okolnostiach nadobudlo nám jednu výhodu, tú, že sme s válečnými cieľami nepriateľa úplne na čistom. Dnes celý svet vie, vedia neutráli, vedia naši spojenci a predovšetkým vie náš vlastný národ, že o čom je vo vojne skutočne reč, to není iné, ako jednoducho otázka bytia a nebytia, otázkou je jednoducho to, že či môžeme udržať vo svete našu národnú a hospodársku slobodu, alebo na spôsob mnoho iných národov tejto zeme či sa máme stať hračkou anglického panstva, preto dnes musíme pokračovať v tejto strašnej vojne s jej všetkými utrpeniami.

Predseda potom povedal, že teraz už nemôže byť reči o pokoji a ani hovoriť neslobodno o ňom, bo pred nami nesmie byť druhého ohľadu, ako úplné a neodskriepiteľné víťazstvo nad všetkými našimi nepriateľmi.

Potom pruský finančný minister dr. Lentze predstrel rozpočet a povedal reč, v ktorej v prvom rade pripomenul odmietnutie návrhu pokoja a prízvukoval, že hrozby nepriateľa nenastrašia nemecký ľud, bo nech to stojí aj kolkokoľvek obetí, Nemecko a jeho spojencov nemožno premôcť. Minister prízvukoval, že štátne financie po vojne treba bude viesť v užších rámcoch, ale hlavnou vecou je, aby sme vojnu vyhrali.

Nato zasadnutie bolo zakľúčené.

Pašovanie obilia.

V Nitre prišli na stopu veľkému pašovaniu obilia, ktoré z Nitry a Nových Zámok odvážali do Austrie a odtiaľ do Talianska. Vyšetrovanie pôvodne zaviedla budapeštianska obchodná správa pre falošné udávanie obsahu železničných zásielok a pre časté krádeže. Štátna polícia cieľom stopovania policajného kapitána dra Alexandra Czöveka poslala do Nitry.

Tajným policajtom kapitána Czöveka podarilo sa pristihnúť viac zlodejov, z ktorých jeden vojak upozornil Czöveka, že na nitrianskej stanici stávajú sa veľké zločiny. Počas preskúmania dopravných listov od zmiznutých zásielok, policajný kapitán našiel veľmi mnoho takých dopravných listov, na ktorých bolo napísané, že zásielky obsahujú divé gaštany, piesok, sušené slivky, zeleninu, ammoniak a podobné. Policajný kapitán po viacdňovom stopovaní ustálil, že sú tieto dopravné listy falošné. V Nitre za viac mesiacov sa stávaly takéto klamstvá a obchodníci do Austrie lifrovali vlastne proso (pšeno), jačmeň, ovos a pšenicu a aby im to hladšie šlo, podplácali železničných úradníkov, ba aj jedného financa-kommissára.

Policajný kapitán Czövek v Nitre zatkol: špeditéra Žigmunda Lesznera, obchodníkov Dávida Weisa a Jakuba Finkelsteina, náčelníka železničnej stanice Hermana Bäckera, kontrolóra štátnych železníc Karola

Neiruhra, železničného úradníka Kamila Rédlyho, železničného hlavného magazinéra Alexandra Hollého a financa-kommissára Ignáca Aczela. Všetkých zatknutých odovzdali štátnemu zastupiteľstvu v Nitre. Ignác Aczél pred odovzdaním ho fiškalátu spáchal samovraždu.

Pašovníci od jary roku 1916. z nitrianskej stanice do Rakúska prepašovali 300 vagónov obilia. Dľa dát stopovania za metr. cent obilia platili 200—300 korún.

Nite v Nitre objaveného pašovania obilia viedly aj do Nových Zámok, kde záležitosť vyšetroval náčelník prešporského pohraničného policajného kapitanátu Alexander Völfer. Kapitán tu hneď na začiatku stopovania zatkol známeho obchodníka Juliusa Kurzweila. Toto zatknutie v meste vzbudilo veľký ruch, bo Kurzweil je jedným z najbohatších obyvateľov. Pred vojnou bol staviteľským podujímateľom a len počas vojny sa stal kupcom s obilím. Na okolí tajne skupoval obilie, ktoré majitelia neoznámili vrchnosti a obilie ako divé gaštany posielal do Austrie. Aj on potreboval pomoc železničiarov a preto podplatil železničných úradníkov Ernesta Surányiho a Ignáca Ragányiho, železničného magazinéra Roberta Schlichtinga a železničného vrátnika Štefana Szücsa.

Dľa dosavadného ustálenia Kurzweil do Austrie prepašoval vyše 100 vagónov obilia. Kurzweila a štyroch železničných zamestnancov odviezli do Nitry tiež do väzenia štátneho zastupiteľstva.

Že kde išlo to nesmierne množstvo z krajiny prepašovaného obilia, to presne ustáľiť nemožno, ponevác za hranicou ďalší osud zásielok s pozornosťou sprievádzať je veľmi ťažko. Isté je, že u zatknutých obchodníkov našli z neutrálnych štátov pochodiacie listy, ktoré sa poľahujú na lifrovanie obilia. Na tomto sa zakladá pravdepodobné predpokladanie, že sa z prepašovaného obilia cez neutrálne štáty aj do nepriateľských nám štátov, predovšetkým aj do Talianska dostalo. V listoch veľmi často prichodí meno viedeňského veľkoobchodníka s obilím Hutha, v ktorého rukách schádzaly sa všetky nite veľkého pašovania obilia.

Ruky pašovníkov siahaly do všetkých častí krajiny a polícia ešte i teraz každý deň najde 2—3 vagóny pašovaných potravných článkov. Tak posledne vo Vág-sellye. Ale väčšiu čiastku prepašovaného obilia nie po železnici, lež po Dunaji na lodiach vyviezli z krajiny. Dunajské lode totiž teraz stoja vo vojenskej službe a liferanti armády použijú ich aj ku prevážaniu súkromného tovaru. Mnoho tovaru mohli vyviezť z krajiny aj v zavretých špediterských vozoch. Ponevác však tieto vozy všetky išly zavreté a vrchnosti dosiaľ závozy vozov nesmeli otvoriť, preto nemožno ustáľiť, že koľko obilia vyviezli z krajiny na špediterských vozoch.

Veľmi smutná vec je, že tieto a mnohé iné pašovania nesvedomiti zdierači prevádzať mohli pred očami vrchnosti. Ľud nemá chleba, naši hrdinovia krvácajú v strelných zákopách a lakomí vyžierači stá a stá vagónov obilia a snáď aj zbraň pašujú našim úhlavným nepriateľom. Není to vlastizrada?

CHYRNIK.

Kráľ na talianskom fronte. Jeho veličenstvo kráľ 14. januára odcestoval z Viedne a 15. januára prišiel do sídla veliteľstva armády arcikniežata Eugena, kde mu odovzdal veľký kríž rádu Marie Terezie. Popoludní navštívil Trient, kde generáloberst Rohr za veľkej účasti okolitého obyvateľstva privítal kráľa. Tu jeho veličenstvo prehliadol jedon pluk a na druhý deň s arcikniežatom Eugenom išiel na vielgereutskú planinu. Na planine kráľ prehliadol to vojsko, ktorého veliteľom bol počas našej ofensívy proti Taliansku. Jeho veličenstvo potom išiel do sídla veliteľstva divisie cisárskych jágrov a 17. januára do Val Sugany, kde ho tamojšie obyvateľstvo odušernene privítalo. Tu arciknieža Eugen o to prosil kráľa, aby si aj on pripál na prsia veľký kríž rádu Marie Terezie, čo kráľ aj urobil. Jeho veličenstvo potom išiel do Vezzanova a do Trientu, na druhý deň do údolia Fleimsu a večer odcestoval do Innsbrucku, kde sa sišiel s kráľovnou, s ktorou potom 19. januára večer prišiel do Viedne.

Rád Marie Terezie arcikniežata Eugena. Jeho veličenstvo kráľ arcikniežatu Eugenovi, svojmu bratrancovi poslal rukopis, v ktorom hovorí, že arciknieža v ťažkých časoch vstúpil na čelo jednej armády. Za nepriaznivých pomerov s primeranými organizačnými poriadkami a válečnými operáciami umožnil rozhodujúce válečné sily na iných bojišťa upotrebiť. Keď nás potom Taliani podvodne napadli, najvyšší pán zbranej moci na najťažšie miesto zas len arciknieža Eugena postavil. Arciknieža malými silami na veľkých frontoch zrakom vojenského vodcu vždy videl bezprostredne ohrožované punkty a rýchlymi a cieľuprimeranými poriadkami, ktoré nad každú chváľu stojace čaty hrdinskými bojami previedly, v mnoho veľkých bitkách a v nesčíselných srážkach rozdrvil úmysle nepriateľa. Jeho veličenstvo, keď bol jedným vodcom ofensívy, ktorá sa pohla z Tyrolska, bol svedkom všetko rozvažujúceho, víťazstvo pripravujúceho a napomáhajúceho vedenia vojny arcikniežata Eugena. Arciknieža jasne vidiac ciele válečných operácií, teraz sa usiluje o to, aby svoju úlohu ku týmto cieľom použil. Tento rad veľkých skutkov hojne obsahuje tie vojenske cnosti, ktoré vznešená panovníčka pri založení svojho rádu držala pred očami, preto jeho veličenstvo arcikniežatu Eugenovi na znak svojho uznania udelil veľký kríž rádu Marie Terezie.

Nový náčelník vojenskej kancelárie kráľa. Jeho veličenstvo kráľ rytiera podmarsalla Ferd. Marterera, námestného náčelníka svojej vojenskej kancelárie, vymenoval za svojho hlavného adjutanta a za náčelníka svojej vojenskej kancelárie, plukovníka generalneho štábu baróna Egona Zeidler-Daublebsa za námestného náčelníka svojej vojenskej kancelárie a kapitána korvetty Imricha Schontu za svojho adjutanta.

Odobratí študenti bez zkúšok dostanú vysvedčenie. Minister osvety vydal dve, na odobratých študentov pofahujúce sa nariadenia. V jednom nariadil,

aby študentom ročníkov 1892—1898., ktorých na terajších náhradných assentírkach odobrati k vojsku, troma dňami pred narukovaním bez zkúšky dali školské svedectvo z tej triedy, ktorú v tomto učebnom roku navštevovali. Študenti, ktorí ôsmu triedu skončili, tiež vtedy dostanú svedectvo dospelosti. Za vojakov odobrati žiaci na druhý školský polrok nebudú platiť ani učebné, ani poplatok za matúru. *Druhé nariadenie pofahuje sa na učiteľské pripravovne.* Žiaci prvého, druhého a tretieho ročníka učiteľskej pripravovne, ktorí sa narodili medzi 1. januárom r. 1892. a 31. decembrom r. 1898. a ktorí 29. februára majú narukovať, troma dňami pred narukovaním bez zkúšky dostanú triedne svedectvo. Žiaci štvrtého ročníka, mimo triedneho svedectva bez zkúšky dostanú aj učiteľský diplom. Roku 1899. narodení žiaci I. a II. triedy učiteľských pripravovní jedným týždňom pred narukovaním tiež bez zkúšky dostanú triedne svedectvo, pre žiakov III. a IV. triedy učiteľských pripravovní, ktorí sa r. 1899. narodili, budú sriadené osobité naukobehy, ktoré budú trvať za mesiac a začnú sa 1. februára. Po skončení naukobehu žiaci budú skladať triednu zkúšku. Štvrtotriednikov, jestli triednu zkúšku složia, 28. februára pripustia k učiteľskej zkúške. V druhom polroku tohto školského roku aj žiaci učiteľských pripravovní nebudú platiť ani didaktrum, ani poplatok za učiteľskú zkúšku.

Cedule na kávu a na sušené slivky. Obyvatelia hlavného mesta Budapešti najbližšie akiste dostanú cedule na kávu a cedule na sušené slivky. Hlavnomestská vrchnosť sa totiž spýtala Kávového stredišťa, že či odobruje uvedenie cedúl na kávu, načo direkcja Kávového stredišťa odpovedala, že v zásade odobruje, ale najprv musí vedieť, koľko kávy je v hlavnom meste. Cedule na sušené slivky skôr budú uvederé. Hlavné mesto totiž v Srbsku kúpilo väčšie množstvo sušených slivák, ktoré predáva po 2 kor. 60 hal. za kilogramm, ale obecenstvo tak veľmi hľadá slivky, že ich hlavnomestská vrchnosť uvedením cedúl na ne chce spravodlivo rozdeliť.

Cedule na dohán. Hlavné finančné dozorstvo v Trieste uzavrelo, že cieľom obľahčenia rovnomerného rozdelenia dohánových výrobkov najbližšie uvedie cedule na dohán. Ženské a niže 16-roční chlapci takéto cedule nedostanú.

Medená skalica. Dľa zprávy z príslušného miesta ministerstvo poľného hospodárstva už i dosiaľ zaopatřilo viac medenej skalice (modrého kamenčeka) ku tohoročnému kropeniu viníc, ako koľko jej vlni rozdelilo. Z tejto medenej skalice 30.000 metr. centov cestou právomocností rozdelia už behom zimy a ostatnú postupne dľa toho, ako bude hotová. O cene modrého kamenčeka ešte niet spoľahlivej zprávy.

Assentírka 18-ročných v Rakúsku. Z Viedne oznamujú, že v Rakúsku assentírky 18-ročných budú od 8. do 22. februára, ktorým cieľom všetcia r. 1899. narodení, v Rakúsku bývajuci mladici povinní sú do 31. januára hlásiť sa u predstavenstva obce, v ktorej bývajú.

Zrnom neslobodno pchať husy. Predseda Stravovacieho úradu nariadil, že cieľom krmenia husí zrnité plodiny neslobodno podržať a jestli by rekvirujúce medzítka na takéto cieľ predsa boli nechaly zrno, tak ho pozatýmne treba rekvirovať.

Popísanie topánok. Minister obchodu obchodným a priemyselným komorám poslal prípis, aby vyzvaly každého obchodníka, fabrikanta a priemyselníka, kto v ich okresoch má zásoby topánok s remennými podrážkami akéhokoľvek prevedenia a koľko topánok s drevenými podrážkami s vrchnou čiastkou z akéhokoľvek materiálu. Mimo toho má sa oznámiť, že z týchto dvojakých topánok koľko párov je mužských, koľko ženských a koľko detských.

Stravovanie Spiša. V Makove minister orby vypustil 1000 ošípaných zpod rekvirovania a prepustil ich Stravovaciemu stredisku Spiša, následkom čoho zrazu v stolici prestal nedostatok masť. Zemiaky, ktoré zo Šopronu poslali do Kotterbachov, boli celý mesiac na ceste a došli v zamrznutom stave.

Zatknutý direktor viedeňskej banky. Viedeňská polícia v tieto dni zatkla dra Richarda Freunda, direktora pivového oddelenia Allgemeine Depositenbanky ktorý so svojim už prv zatknutým testom Eisichom, Rubelom, drevokupcom v Haliči, veľmi mnoho piva prepašoval do Uhorska, kde o 50—60 korún viac dostal za hektoliter, ako je maximálna cena piva ustálená v Rakúsku. Freund aj pašovaním chmelu spáchal mnoho zneužívaní. Polícia zhabala knihy tovarového oddelenia Depositenbanky a zatkla aj dra Franka. Zatknutý direktor banky bol dobre známy vo viedeňských obchodných kruhoch. Za jeho činnosť vyznačili ho titulom obchodného radeu.

Odkazy redakcie.

H. S. B. 20.: Akonáhle bude miesto, vďačne uverejníme. — F. K. K.: Posledná zásielka sa opozdila. — O. H. Č.: Kalendár si treba pýtať od Katolíckej Ludovej Jednoty. (Budapest, IV., Ferenciek-tere 7. č. II. poschodie.) To je veľmi pekný a poučný kalendár a nemal by chýbať v žiadnej katolíckej rodine.

Nezabúdajte na vdovy a siroty po hrdinoch padlých na bojišti!

**Svrblavosť
svrab,
hostec,
nemocekože,
staré rany**

stolne lieči zákonom chránený prostriedok
Nespiní a je zcela bez zápachu. Malý teglik 3 koruny, veľký teglik 5 korún, rodinný teglik 9 korún, s úpravou upotrebenia. Doraba:

Alexander Gerő, lekárnik Nagykörös 40.

Vodný mlyn

do arendy Kto by chcel dať, nech píše na Ján Kronpiehhel Románfalu, up. Kisbáb, (Nyitramegye.)

Oznamy prijíma administracia

„Krestan“

**BUDAPEST,
Szentkirályi-utca 28.**

8 halierov

(na 1. poštovní dopisničku) stojí Vás môj hlavný cenník, ktorý na žiadosť pošle sa vám bezplatne.

Prvá dielňa hodín

Ján Konrad

cis. a kr. dvorný zásielca
Brüx číslo 1544. (Čechy).

Nickel alebo oceľové anker hodinky K 6, 7, 8. Hodinky pamiatky na vojnu nickel alebo oceľové K 11, 12. Armádne radium hodinky nickelové alebo oceľové K 12. Masívne strieborné Roskopf anker remontoir hodinky K 19, 20. Budičky a hodiny k postaveniu v najväčšom výbere a za lacné ceny. 3 rokov záruka na písme. Zásielka s poštovou dobierekou. Žiadne riziko. zámena dovolená alebo návrat peňazi

Bezplatne
na žiadosť
každý dostane
môj hlavný
cenník,

ktorý obsahuje veľký výber každého druhu hudobných nástrojov Žiacke a koncertové husle K 8,60, 9,60, 10,80, 12,50, 16,50, 22,50, 28,50 a vyšej. Dobré harmoniky so školkou ku zdarma sebauku, dla veľkosti K 8,60, 10,50, 11, 15, 20, po K 150. Zámena dovolená alebo návrat peňazi. Zasiela s poštovou dobierekou

vývozný dom

Ján Konrad

cis. a kr. dvorný zásielca
Brüx číslo 1545.

(Čechy)

Lahké, lež pevne

pluhy s oceľovým hriadelom pre menšie hospodárstva.

Tieto oceľové pluhy opatrené s károu k postaveniu, sebavoditkom, s hriadelom a pluhovou hlavou z čistej ocele, sú tichej a istej chodby, pôdu kypria náležite a nechávajú po sebe čisté brázdy.

Ponevác každá ich čiastka zhotovená je z najvýbornejšej ocele, vzdor lahkej ich váhe sú veľmi pevné a trvace.

Zápraž v jarme nevysilujú! — Orú v hĺbke 5—15 cm.

S károu, náhradným oračným železom a šraubovým kľúčom.

Pre strednú pôdu vo váhe asi 70 kg. cena **115** korún.

Pre ľahkú pôdu, vo váhe asi 75 kg. cena **120** korún.

Pevné a lacné brány 2-dielné, vo váhe 42 kg. cena **65** korún.

Pri objednaníach prosíme o závdavok **25** K

Náš cenník na každý pád treba si pýtať.

K dostan u v:

Jozef Marosi a Syna

veľkého obchodu dome kôš a železného tovaru, Esztergom 15.

